

Jakość i trwałość związków intymnych mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych

Quality and stability of intimate relations of heterosexual, homosexual and bisexual men

Barbara Jankowiak, Katarzyna Waszyńska

Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Streszczenie

Wstęp: Celem niniejszej pracy jest analiza wyników badań jakości i trwałości związków mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych.

Materiał i metody: W badaniu udział wzięło 90 mężczyzn w wieku 18–58 lat (61 osób heteroseksualnych, 20 homoseksualnych, 9 osób biseksualnych). Jakość relacji partnerskiej badano w trzech uzupełniających się aspektach: miłości wobec partnerki/partnera, satysfakcji z relacji z partnerką/partnerem, satysfakcji z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem. Trwałość relacji partnerskiej badana w dwóch aspektach: postrzeganych przeszkód utrudniających zerwanie relacji, oceny możliwości nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z kimś innym niż obecna partnerka/partner.

Wyniki: Orientacja seksualna nie wiązała się z poziomem miłości w aspekcie intymności i namiętności, satysfakcji z relacji z partnerem zarówno w aspekcie globalnym, jak i seksualnym, większością antycypowanych trudności stojących na drodze do zerwania relacji oraz oceną możliwości nawiązania kontaktów z kimś innym niż obecny partner/obecna partnerka.

Wnioski: Orientacja seksualna mężczyzn nie warunkuje jakości i trwałości ich związków intymnych.

Słowa kluczowe: jakość i trwałość związków, orientacja seksualna, mężczyźni hetero-, homo-, biseksualni

Seksuologia Polska 2018; 16 (1): 8–13

Abstract

Introduction: The aim of this work is analysis of research results regarding quality and stability of heterosexual, homosexual and bisexual men

Material and methods: The research included 90 men, age between 18 and 58 (61 heterosexual, 20 homosexual, 9 bisexual). Quality of partnership relation was analysed in three aspects completing each other: love towards the partner, satisfaction out of the relation with the partner and sexual contacts with the partner. The stability of partnership relation analysed in two aspects: potential obstacles constituting the problem for breaking up the relation, evaluation of the possibility for starting a satisfying intimate sexual relation with somebody other than the partner.

Results: Sexual orientation was not related to the love level in intimate and passionate aspect, satisfaction out of relation with the partner both in global and sexual aspects, majority of anticipated obstacles constituting the problem in breaking up the relation and evaluation of possibility to start the contacts with somebody other than the current partner.

Conclusions: Sexual orientation of men does not constitute a condition for quality and durability of their intimate relations.

Key words: quality and stability of relations, sexual orientation, heterosexual, homosexual, bisexual men

Seksuologia Polska 2018; 16 (1): 8–13

Adres do korespondencji: Katarzyna Waszyńska
Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii,
Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
ul. Szamarzewskiego 89, 60–565 Poznań
e-mail: psychologkw@wp.pl
Nadesłano: 11.10.2017 Przyjęto do druku: 10.06.2018

Wstęp

W ostatnich latach dynamicznie rozwijają się badania dotyczące jakości i trwałości związków, ze szczególnym uwzględnieniem alternatywnych form relacji — wychodzących poza obszar małżeństwa — obejmując różne aspekty życia intymnego, nie zawsze mające swoje umocowanie formalne [1]. Podejmowane przez badaczy zagadnienia odnoszące się do, (re)konstrukcji form tworzących związków, różnorodności oczekiwań i potrzeb skierowanych do partnera i tworzonej relacji, wzajemnych wartości implikują potrzebę szerszego empirycznego oglądu funkcjonowania ludzi w związkach intymnych [1–4]. Zmiany społeczno-kulturowe związane z funkcjonowaniem ludzi w bliskich relacjach powodują większą otwartość społeczeństw wobec osób tworzących nietradycyjne formy związków [5, 6]. Coraz powszechniej osoby homoseksualne i biseksualne przestają ukrywać własną orientację seksualną i tworzone przez siebie związki [5, 7]. W wielu krajach (np. Holandia, Belgia, Hiszpania, Norwegia, Szwecja, Portugalia, Argentyna, Dania) związki jednopłciowe doczekały się możliwości legalizacji i nadania im praw podobnych do małżeństw [5]. W USA jedna trzecia par lesbijskich i 1/5 par gejowskich wychowuje co najmniej jedno dziecko (*Resolution on Sexual Orientation and Marriage, APA Policy Statement, 2004*) [1]. W polskich badaniach, 80,3% osób o odmiennej niż heteroseksualna orientacji, żyjących w diadzie, swoje życie seksualne ocenia na 3 (w skali 0–5), 89,86% badanych jest za wprowadzeniem rejestrowanych związków osób tej samej płci, a połowa opowiada się za możliwością adopcji przez pary jednopłciowe [8]. Jak wynika z badania „Rodziny z wyboru” przeprowadzonego przez zespół Joanny Mizielińskiej w Polskiej Akademii Nauk, milion Polaków żyje w związkach homoseksualnych, a około 150 tysięcy par wychowuje dzieci [9].

Pomimo dynamicznych zmian społecznych istnieją nadal stereotypy dotyczące związków nietradycyjnych — szczególnie jednopłciowych, co stanowi kolejny powód prowadzenia badań naukowych w tym obszarze.

W związku z tym celem niniejszej pracy jest analiza jakości i trwałości związków intymnych mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych.

Z badań prowadzonych przez Zbigniewa Izdebskiego dotyczących seksualności Polaków wynika, że wskaźnik kontaktów homoseksualnych wynosi 4–6% dla kobiet i 4–5% dla mężczyzn [10]. Jednocześnie — jak zaznacza cytowany autor — tylko 0,8% respondentów (1,1% mężczyzn i 0,5% kobiet) na pytanie o orientację seksualną zakwalifikowało siebie do osób homoseksualnych. Wskazuje to, że jedynie jedna czwarta osób, które mają kontakty seksualne wyłącznie z osobami tej samej płci, określa siebie jako osobę homoseksualną [10].

Jest to zgodne z istniejącą współcześnie, zarówno w orientacjach badawczych, jak i w dyskursach naukowych, tendencją do rozumienia terminu homoseksualizm w kategoriach subiektywnej autodefinicji [1]. Swoją orientację jako biseksualną w przytaczanych badaniach zadeklarowało 2,3% respondentów — 2% mężczyzn i 2,6% kobiet. W przypadku osób biseksualnych seksualna identyfikacja nie polega zazwyczaj na aktualnym utrzymywaniu kontaktów seksualnych z kobietą i mężczyzną w tym samym czasie. Postrzeganie własnej orientacji jako biseksualnej ma swoje źródło w ocenie seksualnej atrakcyjności i gotowości do nawiązania seksualnej relacji zarówno z mężczyzną, jak i kobietą [11]. Dlatego osoby o orientacji biseksualnej mogą mieć w swojej biografii zarówno okresy tworzenia związków heteroseksualnych (kohabitacyjnych lub małżeńskich), jak i jednopłciowych.

Pomimo istniejących stereotypów społecznych, badania dotyczące jakości i trwałości związków jednopłciowych, nie potwierdzają tezy, że związki homoseksualne są mniej szczęśliwe niż związki dwupłciowe [2, 5]. We współczesnym świecie obserwuje się wzrost liczby związków homoseksualnych oraz wzrost ich akceptacji. Związki i rodziny homoseksualne nie są jednorodne, różnią się wielkością, kształtem, etnicznością, religijnością, życiowym credo, a nawet praktykami seksualnymi [12]. Wcześniej większość badaczy była zdania, że częsta zmiana partnerów jest cechą charakterystyczną męskich związków homoseksualnych. Obecnie twierdzi się, że homoseksualni mężczyźni są skłonni do zdrad i częstej zmiany partnera raczej w młodości. Błędne przekonania wykazujące promiskuityzm wśród osób homoseksualnych wynikały z badań, które były prowadzone w zakładach karnych lub psychiatrycznych; nie dawały więc adekwatnego obrazu związków homoseksualnych ze względu na błędnie dobraną — niereprezentatywną próbę [13]. Istnieją także stereotypy dotyczące braku zaangażowania uczuciowego w związkach homoseksualnych, które miałyby się opierać wyłącznie na aspekcie seksualnym relacji. Obalając ten mit, Krzysztof Boczkowski powołuje się na badania, z których wynika, że większość homoseksualistów uważa, iż uczuciowa strona związku jest ważniejsza niż seksualna. Większość homoseksualistów, podobnie jak większość heteroseksualistów, poszukuje trwałych i istotnych związków emocjonalnych z wybranym partnerem [13]. Wyniki zagranicznych badań potwierdzają, że większość gejów i lesbijek pragnie żyć w trwałych miłosnych związkach i z sukcesem osiąga ten cel [14]. Badania empiryczne intymnych relacji homoseksualnych wykazują, że 40% do 60% badanych gejów i 45% do 80% badanych lesbijek tworzy obecnie romantyczną relację [14]. Wyniki te mogą być zaniżone, ponieważ badaniami objęte

były stosunkowo młode osoby, które nie miały jeszcze ustabilizowanego zaangażowania w relacji. Badania obejmujące grupę osób w okresie późnej dorosłości wykazały, że wiele osób homoseksualnych tworzy związki trwające całe życie [14].

Liczne zagraniczne badania poświęcone porównaniu szczęścia, miłości i oczekiwań wobec partnera w związkach hetero- i homoseksualnych, wykazały, że forma tworzonej relacji i orientacja seksualna partnerów nie determinuje jej jakości. Jednakże analizy naukowe wskazują, że bardziej trwałe są związki zalegalizowane niż nieformalne. Peplau i wsp. [14] poddały analizie kilka czynników mogących przyczynić się do większej stabilności zalegalizowanych relacji intymnych, takich jak: miłość i satysfakcja ze związku, przeszkody na drodze do zerwania relacji (np. zależność finansowa jednego z partnerów od drugiego) oraz spostrzegana dostępność alternatyw dla obecnie tworzonego związku.

Badania naukowe dotyczące szczęścia i miłości przeżywanego w diadach dwu- i jednopłciowych Peplau i Cochran z 1980 roku [14], w których grupę badawczą stanowiły osoby będące obecnie w romantycznym/seksualnym związku: 50 lesbijek, 50 gejów, 50 heteroseksualnych kobiet, 50 heteroseksualnych mężczyzn, przebadano za pomocą *Rubin's Standardized Love and Liking Scales*. Lesbijki i geje deklarowali bardzo pozytywne uczucia do swoich partnerów i oceniali swoje związki jako wysoko satysfakcjonujące i bliskie. Nie stwierdzono różnic w jakości związków homo- i heteroseksualnych. Wyniki innych badań przy użyciu wystandaryzowanych skal satysfakcji, miłości i przystosowania wykazały również brak różnic w parach osób o różnych orientacjach seksualnych [14].

Drugim czynnikiem mogącym wpływać na trwanie związku są przeszkody na drodze do zerwania relacji intymnej. Przeszkody te dotyczą wszystkiego, co zwiększa psychologiczne, emocjonalne i finansowe koszty zakończenia relacji. W małżeństwach istnieje wiele takich barier jak chociażby koszty rozwodu, wspólne dobra, zaangażowanie w wychowanie dzieci i zależność finansowa jednego partnera od drugiego. To może spowodować, że partnerzy będą skłonni raczej pracować nad pogarszającą się relacją niż ją kończyć. Pary gejów i lesbijek prawdopodobnie doświadczają mniej porównywalnych przeszkód stojących na drodze do zakończenia relacji np. w wielu krajach, w których nie mogą zalegalizować swoich związków [14].

Kurdek i Schmitt [za: 14] dokonali porównania czynników zbliżających partnerów a także przeszkód w relacji doświadczanych przez gejów, lesbijki pary heteroseksualne kohabitacyjne i małżeństwa. Nie znaleźli oni żadnych różnic w tych czterech grupach,

jeśli chodzi o czynniki scalające związek — wszystkie grupy miały porównywalne uczucia miłości i satysfakcji w relacji. Inne były jednak postrzegane przeszkody przed zakończeniem związku, gdyby nie dawał on szczęścia. Pary małżeńskie dostrzegały tych barier znacząco więcej niż pozostałe grupy. Z longitudinalnych — trwających 4 lata — badań kohabitujących par lesbijek i gejów. Kurdek wywnioskował, że pary, które wspólnie dysponują finansami w związku mają mniejsze skłonności do zakończenia związku. Jest to kolejny czynnik bardziej charakterystyczny dla związków małżeńskich niż innych nietradycyjnych form relacji partnerskich, który przyczynia się do większej trwałości małżeństw [za: 14].

Kolejnym czynnikiem mogącym się wiązać z długością relacji jest spostrzegana dostępność alternatywy dla obecnie tworzonego związku. Osoba, która wierzy, że istnieje wielu potencjalnych partnerów, z którymi mogłaby stworzyć satysfakcjonujący związek, lub która sądzi, że byłaby szczęśliwa jako singiel może być bardziej skłonna do kończenia związku. Osoba, która nie dostrzega wielu atrakcyjnych alternatyw będzie raczej zachęcać partnera do pracy nad problemami pojawiającymi się w relacji. Zdaniem Peplau i wsp. istnieje niewiele badań porównujących percepcję atrakcyjnych alternatyw w związkach hetero- i homoseksualnych [za: 14]. Wyniki jednego z badań (Kurdek, Schmitt, 1986) wskazują, że pary lesbijek i małżeństwa dostrzegają znacząco mniej alternatyw niż pary gejów i heteroseksualne pary kohabitujące [za: 14]. W przeciwieństwie do tych danych, inne analizy wykazują brak znaczących różnic pomiędzy parami homo i heteroseksualnymi — które wszystkie dostrzegają umiarkowanie niewiele takich alternatyw [za: 14].

Cytowane powyżej analizy stanowiły inspirację do niniejszych badań, w których podjęto się sprawdzenia czy istnieje związek pomiędzy orientacją seksualną mężczyzn a 1) jakością relacji partnerskiej w aspekcie miłości wobec partnerki/partnera, satysfakcji z relacji z partnerką/partnerem, satysfakcji z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem oraz 2) trwałością relacji partnerskiej w aspekcie postrzeganych przeszkód utrudniających zerwanie relacji oraz oceny możliwości nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z kimś innym.

Materiał i metody

Uczestnicy badania

W badaniu udział wzięło 90 mężczyzn w wieku 18–58 lat ($M = 28,00$, $SD = 7,32$). Wśród nich 61 osób deklarowało orientację heteroseksualną (67,8%), 20 orientację homoseksualną (22,2%), a 9 osób (10%)

orientację biseksualną. Żaden z uczestników badania nie deklarował orientacji aseksualnej lub innej. Grupy nie różniły się między sobą w zakresie wieku, test Kruskala-Wallisa $H(2) = 5,14$, $p = 0,08$, wykształcenia $H(2) = 0,70$, $p = 0,72$, religijności, $\chi^2(6) = 7,01$, $p = 0,33$, ani długości związku, $H(2) = 4,23$, $p = 0,12$. Grupy różniły się natomiast typem aktualnego związku, $\chi^2(2) = 58,86$, $p < 0,01$, tzn. osoby o orientacji homoseksualnej były w trakcie badania w związkach homoseksualnych, osoby heteroseksualne w związkach heteroseksualnych, a osoby biseksualne w związku homoseksualnym lub heteroseksualnym.

Operacjonalizacja zmiennych i narzędzia badawcze

1) Jakość relacji partnerskiej badana była w trzech uzupełniających się aspektach: miłości wobec partnerki/partnera, satysfakcji z relacji z partnerką/partnerem, satysfakcji z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem.

Miłość wobec partnerki/partnera. Miłość do partnera zmierzono przy pomocy skali Miłości [15]. Skala składa się z 36 pozycji testowych, na przykład „Nasz związek jest pełen ciepła i serdeczności; Jestem całkowicie pewny mojej miłości do partnerki/partnera; sam widok partnerki/partnera jest dla mnie podniecający”. Uzyskano satysfakcjonujące rzetelności podskal wynoszące α Cronbacha = 0,90 dla intymności, α Cronbacha = 0,89 dla namiętności, oraz α Cronbacha = 0,86 dla zaangażowania.

Satysfakcja z relacji z partnerką/partnerem mierzona była na podstawie jednoitemowej skali. Badani zaznaczali stopień zadowolenia z relacji z partnerką/partnerem od 0 (brak satysfakcji) do 10 (maksymalna satysfakcja).

Satysfakcja z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem mierzona była na podstawie jednoitemowej skali. Badani zaznaczali stopień zadowolenia z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem od 0 (brak satysfakcji) do 10 (maksymalna satysfakcja).

2) Trwałość relacji partnerskiej badana w dwóch aspektach: postrzeganych przeszkód utrudniają-

cych zerwanie relacji, oceny możliwości nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z kimś innym.

Przeszkody w zerwaniu relacji badane były poprzez zaznaczenie na skali od 0 do 5 w jakim stopniu w wyniku zakończenia związku z obecną partnerką/obecnym partnerem badani doświadczyliby którejs z dwunastu wymienionych trudności (np. tęsknota, mniejszy i/lub słabszy kontakt z dziećmi, pogorszenie sytuacji mieszkaniowej, pogorszenie sytuacji finansowej), gdzie 0 — oznacza, że trudność nie występuje, 5 — trudność występuje w najwyższym stopniu.

Możliwość nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z inną osobą niż partner była mierzona na podstawie jednoitemowej skali. Badani zaznaczali stopień, w jakim dostrzegając możliwość nawiązania (po rozstaniu z obecną partnerką/obecnym partnerem) satysfakcjonującej intymnej relacji z inną osobą niż partner na skali od 0 do 10.

Wyniki

W celu określenia różnic pomiędzy grupami mężczyzn wyróżnionymi ze względu na orientację seksualną przeprowadzono analizę testem nieparametrycznym H Kruskala-Wallisa odpowiednim dla danych o rozkładzie odbiegającym od normalnego. Testy parami *post hoc* przeprowadzono przy użyciu testu U Manna-Whitneya.

Jakość związków mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych

Orientacja seksualna mężczyzn nie wiązała się z poziomem intymności, namiętności, natomiast miała marginalnie istotny związek z poziomem zaangażowania (tab. 1). Trend statystyczny zaobserwowany w przypadku różnic w zaangażowaniu wynikał z niższego poziomu zaangażowania w grupie mężczyzn biseksualnych w porównaniu z grupą mężczyzn heteroseksualnych.

Orientacja seksualna nie miała również istotnego związku ze stopniem zadowolenia z relacji z partnerką/partnerem i poziomem satysfakcji z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem (tab. 2).

Tabela 1. Miłość w związkach mężczyzn a orientacja seksualna

	Orientacja seksualna						Test H Kruskala- Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna		Homoseksualna		Biseksualna			
	M	SD	M	SD	M	SD		
Intymność	48,27	6,25	48,46	8,19	43,20	8,41	3,95	–
Namiętność	55,47	9,37	55,71	10,66	46,60	13,13	2,10	–
Zaangażowanie	45,00	7,08	45,14	8,85	37,20	6,18	5,33 [†]	A > C [†]

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; [†] $p < 0,10$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Tabela 2. Satysfakcja z relacji i z kontaktów seksualnych w związkach mężczyzn a orientacja seksualna

	Orientacja seksualna						Test <i>H</i> Kruskala- Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna		Homoseksualna		Biseksualna			
	M	SD	M	SD	M	SD		
Satysfakcja z relacji	9,40	1,29	9,21	1,31	9,00	1,58	0,55	–
Satysfakcja z kontaktów seksualnych	8,55	2,59	9,21	1,19	8,60	2,19	0,13	–

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; †p < 0,10; * p < 0,05; **p < 0,01

Tabela 3. Oczekiwane przeszkody w zerwaniu relacji z obecną partnerką/obecnym partnerem a orientacja seksualna

	Orientacja seksualna						Test <i>H</i> Kruskala- Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna		Homoseksualna		Biseksualna			
	M	SD	M	SD	M	SD		
Tęsknota	5,07	1,47	5,40	0,91	5,40	0,89	0,16	–
Poczucie straty ważnej osoby	5,15	1,49	5,47	0,92	4,80	0,84	2,94	–
Obawy związane z przyszłością	3,83	1,82	3,93	2,02	4,80	1,64	1,39	–
Poczucie samotności	4,67	1,61	5,00	1,31	5,00	1,22	0,10	–
Mniejszy i/lub słabszy kontakt z dziećmi	2,28	1,87	1,13	0,52	1,40	0,89	6,21*	A > B*
Pogorszenie pozycji społecznej	1,91	1,40	2,60	1,96	1,60	0,89	1,95	–
Utrata znajomych	1,98	1,34	2,33	1,88	2,00	1,41	0,06	–
Utrata kontaktu z rodziną partnera	2,61	1,81	2,20	1,82	3,80	1,92	3,18	–
Pogorszenie sytuacji mieszkaniowej	2,35	1,66	2,40	2,10	3,00	2,12	0,66	–
Pogorszenie sytuacji finansowej	2,04	1,35	2,47	1,96	2,40	2,19	0,12	–
Pogorszenie sytuacji zawodowej	1,52	1,09	1,60	1,45	1,40	0,55	0,33	–
Pogorszenie dostępu do dóbr materialnych (np. podróże, ubrania)	1,63	1,22	2,13	1,81	1,80	0,84	1,51	–

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; †p < 0,10; * p < 0,05; **p < 0,01

Trwałość związków mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych

Istotne różnice wystąpiły w zakresie antycypowanych trudności po rozstaniu z partnerem (tab. 3) tylko w aspekcie oczekiwania osłabionego kontaktu z dziećmi. Mężczyźni heteroseksualni w większym stopniu liczyli się z trudnościami związanymi z osłabieniem kontaktu z dziećmi niż mężczyźni homoseksualni. Warto podkreślić, że wynik ten związany jest ze zdecydowaną przewagą ojców wśród mężczyzn heteroseksualnych w porównaniu z homoseksualnymi i biseksualnymi. Na pytanie o posiadanie dzieci „tak” odpowiedziało: 10 badanych mężczyzn heteroseksualnych (16% z tej grupy), tylko jeden homoseksualny i żaden biseksualny. Można więc stwierdzić, że to kwestia niekoniecznie związana z orientacją seksualną a związana z byciem ojcem.

Orientacja seksualna nie wiązała się z oceną możliwości nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z inną partnerką/innym partnerem po rozstaniu z obecną partnerką/obecnym partnerem (tab. 4).

Dyskusja

W niniejszej pracy wyróżniono kilka aspektów jakości i trwałości związków intymnych. Uzyskane wyniki wskazują, że orientacja seksualna nie wiąże się z większością z nich — z poziomem miłości w aspekcie intymności i namiętności, satysfakcji z relacji z partnerem ani w aspekcie globalnym, ani seksualnym, większością antycypowanych trudności stojących na drodze do zerwania relacji oraz oceną możliwości nawiązania kontaktów z kimś innym niż obecny partner/obecna partnerka. Uzyskane dane wskazują, że eksploracje naukowe w obszarze jakości i trwałości

Tabela 4. Możliwość nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z innym partnerem a orientacja seksualna

	Orientacja seksualna						Test <i>H</i> Kruskala- -Wallisa	Test <i>post hoc</i>
	(A)		(B)		(C)			
	Heteroseksualna		Homoseksualna		Biseksualna			
	M	SD	M	SD	M	SD		
Możliwość nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z innym partnerem	7,00	3,20	6,93	3,13	8,40	3,29	1,23	–

Test *post hoc* — U Manna-Whitneya parami; M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; †p < 0,10; * p < 0,05; **p < 0,01

relacji powinny wykraczać poza opis socjodemograficzny jednostek tworzących związki, poszerzając je o bardziej pogłębione charakterystyki osób tworzących relacje intymne, które mogłyby warunkować jakość i trwałość tworzonych związków. Przeprowadzone analizy wykazały, że orientacja seksualna nie ogranicza możliwości tworzenia satysfakcjonujących i stabilnych relacji miłosnych.

Wnioski

Orientacja seksualna mężczyzn nie warunkuje jakości i trwałości ich związków intymnych.

Jakość związków mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych

Orientacja seksualna mężczyzn nie ma związku z: 1) poziomem miłości w związku (nie wiąże się z intymnością i namiętnością, natomiast marginalnie wiąże się z poziomem zaangażowania), 2) stopniem zadowolenia z relacji z partnerką/partnerem i 3) poziomem satysfakcji z kontaktów seksualnych z partnerką/partnerem.

Uzyskane wyniki potwierdzają wnioski zgodne są z badaniami [2, 16], że poziom satysfakcji ze związku jest porównywalny w związkach hetero i homoseksualnych

Trwałość związków mężczyzn hetero-, homo- i biseksualnych

Orientacja seksualna mężczyzn wiąże się z antycypowanymi trudnościami po rozstaniu z partnerem wyłącznie w obszarze oczekiwania osłabionego kontaktu z dziećmi (mężczyźni heteroseksualni w większym stopniu liczyli się z tymi trudnościami niż mężczyźni homoseksualni — gdyż to oni prawie wyłącznie byli ojcami), nie ma istotnego związku z oceną możliwości nawiązania satysfakcjonującej relacji intymnej z inną partnerką/innym partnerem.

Piśmiennictwo:

- Kowalczyk R, Nowosielski K, Waszyńska K. Psychologiczne uwarunkowania wzajemnej atrakcyjności w diadach męskich homoseksualnych. In: Lew-Starowicz Z, Waszyńska K. ed. Przemiany seksualności w społeczeństwie współczesnym. Teoria i rzeczywistość. Wydawnictwo Naukowe UAM 2012.
- Green R, Bettner M, Zachs E. Are lesbian couples fused and gay male couples disengaged? . In: Laird EJ, Green R. ed. Lesbians and gays in couples and families. Jossey-Bass 1996.
- Ossana SM. Poradnictwo partnerskie. In: Pereza RM, DeBord KA, Bieschke KJ. ed. Podręcznik poradnictwa i psychoterapii osób homoseksualnych i biseksualnych. Kampania Przeciw Homofobii, 2014 .
- Jankowiak B, Kuryś-Szyncel K. Związki intymne jako autorskie projekty życia – próba konceptualizacji ponowoczesnych wzorców relacji. Studia Edukacyjne. 2015; 37.
- Jankowiak B. Nieformalne związki jedno i dwupłciowe jako alternatywne formy życia małżeńsko-rodzinnego. Analiza jakości i stabilności relacji. Studia Edukacyjne. 2013(26): 155–170.
- Jankowiak B, Waszyńska K. Współczesne formy życia partnerskiego. Analiza jakości i trwałości relacji. Nowiny Lekarskie. 2011(5): 358–366.
- Mathews CR, Lease H. Rodziny homoseksualnych i biseksualnych kobiet i mężczyzn. In: Pereza RM, DeBord KA, Bieschke KJ. ed. Podręcznik poradnictwa i psychoterapii osób homoseksualnych i biseksualnych. Kampania Przeciw Homofobii 2014.
- Zdrojewicz Z. Środowiskowa ocena osób o odmiennej orientacji seksualnej. Przegląd seksuologiczny. 2010; VI(3).
- Kowalczyk R, Rodzinka M, Krzystanek M. Zdrowie LGBT. Przewodnik dla kadry medycznej. 2016.
- Izdebski Z. Seksualność Polaków na początku XXI wieku. Studium badawcze. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.
- Rust PC. Two many and not enough. The meanings of bisexual identities. In: Kimmel MS, Plante RF. ed. Sexualities: identities, behaviors, and society. Oxford University Press, New York 2004.
- Slany K. Alternatywne formy życia małżeńsko – rodzinnego w ponowoczesnym świecie. Zakład Wydawniczy „NOMOS, Kraków 2002.
- Boczkowski K. Homoseksualizm. Inter esse, Kraków 2003: Inter.
- Peplau LA, Veniegas RC, Miller Campbell S. Gay and lesbian relationships. In: Kimmel MS, Plante RF. ed. Sexualities: Identities, Behaviors, and Society. Oxford University Press, New York 2004.
- Wojciszke B. Psychologia miłości. Miłość. Namiętność. Zaangażowanie. GWP, Gdańsk 2003.
- Gdańsk LA. Lesbian and gay couples. In: Patterson CJ. ed. Lesbian, gay and bisexual identities over the lifespan: Psychological perspectives. , New York : 243–261.